

Nr 124.

Av herrar **Hansén** och **Bergqvist**, om ytterligare åtgärder för underlättande av rekryteringen av officers- och underofficerskårerna i Boden.

För underlättande av rekryteringen av officers- och underofficerskårerna vid i övre Norrland och särskilt i Boden förlagda truppförband anförde försvarsrevisionen i sitt den 15 mars 1923 avgivna betänkande (del I, sid. 594) i samband med frågan om ordnandet av passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband »att det borde tagas under omprövning lämpligheten av att bereda officerare och underofficerare vid de i övre Norrland förlagda truppförbanden förmånen av att jämte sina familjer en gång om året på statens bekostnad företaga resa till landets sydligare delar».

I Kungl. Maj:ts proposition nr 20 till 1924 års riksdag angående försvarsväsendets ordnande framhölls, att kostnaderna för av försvarsrevisionen enligt ovan förordade fria resor skulle bli va allt för betungande för fjärde huvudtiteln, varför i stället fribiljetter i viss utsträckning borde tilldelas ifrågavarande personal. »Åtminstone borde officerare och underofficerare med vederlikar jämte samtliga familjemedlemmar tillerkännas rätt att vid en tjänstledighetsresa fram och åter per år få begagna truppbiljett. Förmåner av detta slag borde dock gälla icke endast till Boden förlagda truppförband utan samtliga truppförband i övre Norrland.»

I Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till 1925 års riksdag angående försvarsväsendets ordnande anfördes under hänvisning till föregående års proposition i denna fråga, att det borde tagas under övervägande, »huruvida icke här nämnd personal jämte familjemedlemmar kunde beredas rätt att mot vanlig avgift för militärbiljett företaga en resa årligen till sydligare delar av landet».

Efter av järnvägsstyrelsen infordrat förslag till erforderliga föreskrifter i berörda hänseende och sedan chefen för generalstaben och arméförvaltningens civila departement avgivit yttrande över nämnda förslag hava genom kungl. brev den 15 november 1928 följande bestämmelser att i detta avseende tillsvidare lända till efterrättelse utfärdats:

»Officerare och underofficerare jämte vederlikar med beställning på aktiv stat vid Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente och Norrbottens artillerikår jämte hustrur och sådana hemmavarande barn, som icke fyllt 18 år, äga att under iakttagande av de kontrollföreskrifter, järnvägsstyrelsen efter samråd med chefen för generalstaben kan finna skäl utfärda, vid en resa årligen i rekreationssyfte, när resan å statens järnvägar sker till Bollnäs eller söder därom belägen station, färdas å nämnda järnvägar mot avgift för person och tariffzon av 37.5 öre för person, som fyllt 12 år, samt hälften

av nämnda avgift för barn, som fyllt 3 men icke 12 år, ävensom för barn, som icke fyllt 3 år men för vilket särskild plats begäres.

Under resor av angivet slag skall ifrågavarande personal äga rätt att utan särskilt medgivande färdas å snälltåg; skolande beträffande sagda resor i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, vilka innehållas i § 5 mom. 5—7 och § 6 i militärtaxan, med iakttagande av att officerare med vederlikar, skola om utrymmet så medgiver, äga färdas i andra och underofficerare med vederlikar i tredje klassens vagn, samt att vederbörande familjemedlemmar skola äga färdas i samma vagnklass som familjefadern.»

Enligt de sålunda utfärdade bestämmelserna har ifrågavarande förmån begränsats till att omfatta endast officerare och underofficerare med vederlikar på *aktiv stat* vid Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente och Norrbottens artillerikår jämte dessas familjemedlemmar. Övrig i Boden förlagd motsvarande personal tillhörande: Militärbefälhavarens för övre Norrland och kommandanten i Boden staber, Norrlands dragonregementets detaschement, Bodens ingenjörkår, Tredje intendenturkompaniet jämte personal på övergångsstat, placerad i arvodesbefattning eller som i övrigt tages i anspråk för ständig tjänstgöring kommer däremot icke att bliva delaktig av nämnda förmån.

Ehuru förefallande naturligt och givet synes dock vid en bokstavlig tolkning av bestämmelserna i ovanberörda kungl. brev den 15 november 1928 även personal, som enligt bestämmelserna rörande passagesystemets ordnande vid de tre förstnämnda truppförbanden — Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente och Norrbottens artillerikår — endast innehar förordnande, och alltså icke beställning på *aktiv stat* vid dessa, vara uteslutna från delaktighet i förmånen av på angivet sätt medgivna resor i rekreationssyfte. I mom. 2 av kungl. brevet den 13 januari 1928 angående passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband m. m. angivas nämligen sagda personals anställningsförhållanden på följande sätt:

»Subalternofficer eller sergeant med beställning vid utom Boden förlagt infanteri- eller artilleritruppförband är skyldig att enligt av Kungl. Maj:t meddelat förordnande bestrida beställning av motsvarande eller högre grad vid Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente eller Norrbottens artillerikår; viljande Kungl. Maj:t emellertid i varje särskilt fall, då fråga uppkommer om meddelande av dylikt förordnande för beställningshavare vid truppförband med förläggning i Umeå, Östersund eller Sollefteå, taga under omprövning, huruvida vederbörande må kunna medgivas befrielse från berörda skyldighet.

Sålunda förordnad beställningshavare må, efter det han fullgjort 3 års tjänst i Boden, på därom gjord ansökning vinna återtransport till sin på *stat* innehavande beställning.

Vad nyss stadgats rörande återtransport skall äga tillämpning jämväl för det fall, att kapten eller fanjunkare (styckjunkare) på egen ansökning erhåller förordnande att uppehålla beställning vid omförmälda i Boden förlagda truppförband.»

Härav synes alltså framgå, att på förordnande tillsatt personal vid truppförband i Boden, underkastad bestämmelserna för passagesystemet, under den tid sagda förordnande varar bibehåller sin anställning på aktiv stat vid sitt förutvarande truppförband, dit jämväl återtransport efter 3 år också avses komma att äga rum.

Av statsmakterna vidtagna åtgärder för säkerställande av personalbehovet i Boden hava framtvingsats av de svåra tjänstgörings- och klimatiska förhållanden, under vilka personalen har att utföra sin tjänst. Då förslaget om *fria resor* för all här ifrågakarande personal tidigare ansågs fullt berättigad, synes den ringa förmån, som nu tillerkänts vissa beställningshavare, icke bort begränsas till endast ett fåtal av dem, som enligt tidigare av statsmakterna gjorda uttalanden ansetts böra komma i åtnjutande härav, utan omfatta samtlig från början för dylika medgivna resor avsedd personal.

Vad beträffar personal, placerad i arvodesbefattning, eller personal på övergångsstat, som tages i anspråk för ständigt tjänstgöring, är denna i såväl tjänstgörings-, avlönings- som befodringshänseende likställd med personal på aktiv stat, vadan det med hänsyn till framtida rekryteringsmöjligheter av arvodespersonalen i Boden som ock med hänsyn till rättvisa och billighet i övrigt, synes ändamålsenligt, att sagda personal beträffande förmånen av ifrågakarande rekreationsresor bör vara fullt jämställd med den aktiva personalen.

Det sätt, på vilket avgiften för biljettkostnaden för rekreationsresor enligt meromnämnda kungl. brevet av den 15 november 1928 skall beräknas, innebär icke heller full rättvisa åt alla, alldenstund viss personal äger att färdas i 2 klass å järnväg för samma avgift som av övrig personal erlægges för rätten att få färdas i 3 klass. Vid bestämmandet av reseklass för olika personalkategorier synes under alla omständigheter indelningen i dylik reseklass bort fastställas enligt gällande resereglemente för resa i tjänsten.

Ett rättvisare system för åtnjutande av skälig nedsättning i eljest utgående biljettpris under ifrågakarande resor synes kunna vinnas genom stadgandet om en procentuellt lika nedsättning inom respektive reseklass av utgående biljettpris. Dylik nedsättning, som bör omfatta endast 2 och 3 klassen å järnväg, synes lämpligen böra bestämmas till 50 procent av ordinarie biljettpriset med rätt att utan särskilt medgivande färdas å snälltåg. För barn som fyllt 3 men ej 12 år bör utgå hälften av sålunda föreskriven nedsatt avgift i biljettpriset ävensom för barn som ej fyllt 3 år men för vilket särskild plats begäres.

Med tillämpning av en dylik föreskrift för nedsättning i biljettpriset vid rekreationsresa vinnes, att personalen oavsett sin militära tjänstegrad äger obehindrad rätt att använda den vagnklass, den med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden anser fördelaktigast.

På grund av vad vi sålunda anfört tillåta vi oss härmed hemställa, att riksdagen måtte besluta,

a) att den jämlikt kungl. brevet den 15 november 1928 medgivna rätten för personal å aktiv stat (jämte familjemedlemmar) vid vissa i Boden förlagda truppförband, att mot nedsättning i eljest utgående biljettpris för resa å statens järnvägar i rekreationssyfte företaga en resa årligen till Bollnäs eller söder därom belägen station, måtte utsträckas att omfatta jämväl motsvarande personal vid *samtliga* staber, truppförband och anstalter i Boden å aktiv stat, eller på förordnande, eller i arvodesbefattning, ävensom personal på övergångsstat, vilken tages i anspråk för ständig tjänstgöring;

b) att vid sådan rekreativresa vederbörande skall äga rätt att efter eget val färdas i 2 eller 3 klass å järnväg samt därvid inom respektive vagnklass åtnjuta nedsättning i eljest utgående ordinarie biljettpris med 50 procent för person, som fyllt 12 år, samt hälften av den sålunda reducerade avgiften för barn, som fyllt 3 men icke 12 år, ävensom för barn, som icke fyllt 3 år men för vilket särskild plats begäres, samt att under resor av angivet slag ifrågavarande personal må äga rätt att utan särskilt medgivande färdas å snälltåg.

Stockholm den 21 januari 1929.

D. Hansén.

O. Bergqvist.